

Lieve mensen, gemeente van Jezus, (allen die meekijken of meeluisteren)

“De Heer is mijn herder”, zegt de dochter die via het scherm van de laptop meedoet in het gesprek voor de uitvaartdienst, die ik onlangs leidde. Ik zie tränen in haar ogen, als ze zo haar oude vader in herinnering roept. De andere dochter die aan tafel zit, knikt: *“ja, dat geloofde papa heel sterk”...*

Kennelijk is het beeld van de herder onverwoestbaar; mensen vallen er steeds op terug.

Herder... pastor... ons woord pastoraat is ervan afgeleid: de kerkelijke zorg voor mensen, het meeleven in lief en leed, dat de gemeenschap in stand houdt. Want dat doet een herder ook, die houdt de kudde bij elkaar.

Een andere naam van deze zondag is : 'Misericordia', dat betekent: barmhartigheid. Een prachtig oud woord, dat diepbewogen zorg uitdrukt - helaas weg vertaald in nieuwere Bijbelvertalingen... Het oorspronkelijke Hebreeuwse woord verwijst naar de moederschoot: 'Een schoot van ontferming' zoals we net in het lied hoorden.

Maar laten we het niet mooier maken dan het is. Het is goed om te bedenken dat in Bijbelse tijden het herderschap veel ruiger was dan de toeristische herder met zijn hond en kudde op de Drentse heide. Overigens alle respect! We komen ze graag tegen op onze wandelingen. Maar toen dreigde veel meer gevaar voor herders. Wilde dieren lagen op de loer. Herders moesten fysiek heel sterk zijn om het gevaar te lijf te gaan. Bepaald geen *‘herdertjés’* waarover we in de kerstnacht zingen. Ze werden ook vaak met de nek aangekeken. Geen voorname lieden, wél mannen die pál stonden voor hun kudde.

Dat horen we ook bij de profeet Ezechiël en bij Johannes. Daar worden God en Jezus vergeleken met een herder die je beschermt tegen gevaar en die je leidt langs veilige paden. Maar het is niet alleen maar lieflijk: *“U nodigt mij aan tafel voor het oog van de vijand”,* zegt de herderspsalm 23...God is niet alleen een zachte kracht... Hij is onverbiddelijk naar de vijand...

Zoals een moeder als een leeuw kan vechten voor het welzijn haar kinderen...

De profetentekst is dan ook een aanklacht tegen machtsmisbruik:

“Wee jullie, herders van Israël, want jullie hebben alleen jezelf geweid! Horen herders niet hun schápen te weiden?”

De verleiding is groot om dit te verbinden met de machtspolitiek vandaag de dag, zowel in de wereld als in eigen land. Maar dan blijven we wellicht zelf te veel buiten schot. We moeten ook altijd de vraag blijven stellen hoe we het er zélf van afbrengen in onze opdracht tot herderschap...

Hoe het ook zij: de Barmhartige staat pál voor zijn schapen

“ik zal zelf naar mijn schapen omzien en zelf voor ze zorgen”, staat er. Dat is een troost voor allen die dat nodig hebben. Maar die troost wordt onmiddellijk verbonden met de aanklacht tegen slechte herders, die als volgt worden toegesproken:

“Zwakke dieren hebben jullie niet laten aansterken, zieke dieren niet genezen, gewonde dieren niet verbonden, verjaagde dieren niet teruggehaald”

Het is duidelijk: deze dieren staan voor mensen, die wij ook vandaag tegen komen: in het wereldnieuws, in onze eigen leefomgevingof ...soms ook ...als we in de spiegel kijken....

Geheel in het verlengde van Ezechiël is in het Johannesevangelie Jézus de vleesgeworden goede Herder... Sprekend zijn Vader en in diens Naam door en door betrokken op zijn schapen. Niet alleen van het eigen volk, maar op iedereen: *“Ik heb ook nog andere schapen, die niet uit deze schaapskooi komen. Ook die moet ik hoeden, ook zij zullen naar mijn stem luisteren: dan zal er één kudde zijn met één herder”,* staat in het slotvers van onze evangelielezing.

“De schapen luisteren naar zijn stem. Hij roept ze bij hun naam”, horen we.

Het is van levensbelang dat je gekénd wordt, daar word je meer mens van. Dan mag je er zijn. Je bent geen nummer, zoals in ambtelijke stukken. En daar ligt ook weer de verbinding met de Godsnaam, die in al die IKBEN woorden van Johannes verborgen is: ik ben die ik ben of ik zal er zijn...

“De schapen luisteren naar zijn stem” Dat is veelzeggend in meerdere opzichten. Immers ook de huurling roept wat, maar dat is een valse stem, die niet op het behoud van de schapen is gericht. Het probleem is dat er véél valse stemmen zijn. Dat we die ook verinnerlijkt hebben. Dat de vervalsing een sluipend proces is. Hoe weet je dan naar welke stem je moet luisteren?

We horen en lezen echt nieuws en nepnieuws door elkaar heen, en denken: tja overal zit wel iets in...

Er is een stille zuigkracht van andere stemmen die je bij Gods bedoeling vandaan trekken. Stemmen die zeggen dat het toch nooit wat wordt met deze wereld en dat je in elk geval je eigen hachje moet redden, al is het ten koste van anderen. Stemmen die zeggen: regels zijn regels, anders wordt het een zootje en ondertussen is er een óvermacht aan bureaucratie opgebouwd, waarvan de zwaksten de dupe worden.

Hoe herkennen we, om in de stijl van Johannes te blijven, de huurling die mooie praatjes heeft, maar die als het er écht op aan komt hard en meedogenloos is?

Die het tegenovergestelde is van barmhartig en bewogen om het lot van kwetsbare mensen...?

Ik had het net over het feit dat mensen nummers worden in ambtelijke stukken. In de tweede wereldoorlog werd dat tot in het absurde doorgevoerd: mensen kregen letterlijk een nummer ingebrand.

Op 11 april werd de verlate 75 jarige herdenking gehouden voor de bevrijding van kamp Westerbork.

Rabbin les Voort, nu in de tachtig, werd als kind in de trein van Westerbork naar Bergen Belsen gevoerd. Hij overleefde het kamp en hield nu een toespraak, die hij tot alle jóngeren richtte. *“opdat zij beseffen wat eigenlijk niet begrepen kan worden”,* aldus deze rabbijn.

Ik citeer nu fragmenten uit zijn toespraak: *“Jongens en meisjes, een vraag: hoe is het te verklaren dat gewone, aardige, vriendelijke mensen veranderden in wat zij wérden: jagers op joods en ander wild?”*

Een antwoord: omdat van bóvenaf verkeerde, valse en gekleurde informatie ónopvallend doorsijpelde. En uiteindelijk veranderde de hele manier waarop men naar anderen keek en over anderen dacht”

En rabbijn Voort voegde een advies toe voor alle jongeren: *“Jongens en meisjes, besef, weet, wees ervan doordrongen: de mens is naar het evenbeeld van God geschapen, ieder mens. Kijk zó naar elkaar en naar de ander”*

.....
Een indrukwekkende preek, die zondag 11 april, die alle andere preken overbodig maakt, dacht ik bij mezelf. Want dát is de kern van het herderschap van God en van Jezus. En het is de kern van herderschap van onszelf als ántwoord.

De grootheid van de goede Herder is niet zijn almacht, maar is dat hij mensen steeds opnieuw de vrijheid geeft om te kiezen. Tussen goed en kwaad, tussen dat wat leven geeft en dat wat tot dood en vernietiging leidt. Dat we voortdurend de vraag voorgelegd krijgen: wíe wordt, bij bepaalde beweringen en acties er beter van en wíe de dupe,

Maar blijft dan niet de vraag hoe te onderscheiden tussen goed en vals herder zijn? Nog één keer laat ik de rabbijn in Westerbork aan het woord: *“Jongens en meisjes. Het gaat om herdenken. HERdenken, opnieuw denken en nádenken. Over hoe het was en is, over hoe het níet en hoe het wél moet zijn”.*

*“In het heden”, zei hij tenslotte, “ligt het verleden en ligt wat komen zal. Licht ook met **ch**. In verleden en heden licht de toekomst op! Góds toekomst”, zei deze man, die door alle verschrikkingen heen zijn vertrouwen op die God had behouden...*

Lieve mensen van Santpoort en Velsbroek, wij worden uitgenodigd om ook te leven op de adem van Gods stem, in navolging van die andere joodse rabbi, Jezus.

Niet dat alle andere stemmen dan zwijgen, maar je mag je wél aan die goddelijke Stem toevertrouwen, steeds opnieuw...

En omdat we zo hoog worden ingeschat, worden we allemaal persoonlijk verantwoordelijk gesteld voor hoe we daarop reageren, voor welke kúuzes we dan maken.

We kunnen dan niet warm en knusjes in de stal blijven, want zo werkt dat niet in het leven. In het evangelie van vanmorgen wordt over de herder gezegd: *“Hij leidt zijn schapen naar buiten.”*

Eigenlijk staat er in het Grieks: Hij gooit ze er uit. De herder drijft de schapen úit de stal, de wereld in, naar het gevaar tóe. Maar onder Zijn bescherming!

Zouden wij ons daaraan dan maar niet tóevertrouwen?

AMEN